

บทคัดย่อ

โครงการวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการสนาม (field experiment) กระทำขึ้นในช่วงการเลือกตั้งทั่วไป วันที่ 22 เมษายน พ.ศ. 2522 เพื่อศึกษาผลของการเข้าไปมีส่วนร่วมในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งของพรรคการเมืองที่อาจมีต่อการเปลี่ยนแปลงในทัศนคติทางการเมืองของนักศึกษา 3 ประการคือ ความรู้สึกนึกแปลกสภาวะทางการเมือง (political alienation) ความรู้สึกสามารถสัมฤทธิ์ผลทางการเมือง (political efficacy) และความรู้สึกไม่เชื่อมั่นในความสามารถสัมฤทธิ์ผลของระบบในทางการเมือง (perceived systematic inefficacy) นักศึกษาที่สมัครเข้าร่วมในโครงการวิจัย 120 คน ได้ถูกแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดสอบ โดยการจับสลาก หลังจากนั้นนักศึกษากลุ่มทดสอบจึงได้ถูกส่งไปช่วยงานพรรคการเมืองในช่วงระยะเวลา รวม 5 วัน ก่อนการหาเสียงเลือกตั้ง โดยนักศึกษาเป็นฝ่ายเลือกพรรคการเมืองเองด้วยความสมัครใจ นักศึกษาทั้ง 2 กลุ่ม ได้กรอกแบบสอบถามพร้อมกันในวันรุ่งขึ้นหลังจากเลือกตั้งจากการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่า นักศึกษาในกลุ่มทดสอบมีแนวโน้ม มีทัศนคติทางการเมืองทั้ง 3 ประการไปในทางลบมากขึ้น กล่าวคือ มีคะแนนเฉลี่ยมัชฌิมเลขคณิต (\bar{x}) ของความรู้สึกนึกแปลกสภาวะทางการเมืองสูงกว่า นักศึกษากลุ่มควบคุม มีคะแนนเฉลี่ยมัชฌิมเลขคณิตของความรู้สึกสามารถสัมฤทธิ์ผลทางการเมืองต่ำกว่านักศึกษากลุ่มควบคุม และมีคะแนนเฉลี่ยมัชฌิมเลขคณิตของความรู้สึกไม่เชื่อมั่นในความสามารถสัมฤทธิ์ผลของระบบในทางการเมือง สูงกว่านักศึกษากลุ่มควบคุม แต่อย่างไรก็ตามจากการทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติ สรุปผลได้ว่า การเข้าไปมีส่วนร่วมในการหาเสียงเลือกตั้งของพรรคการเมืองมีผลทำให้ทัศนคติทางการเมืองของนักศึกษาเปลี่ยนแปลงไปเพียงประการเดียว คือความรู้สึกไม่เชื่อมั่นในความสามารถสัมฤทธิ์ผลของระบบในทางการเมือง แต่การมีประสบการณ์โดยตรงทางการเมืองนี้ไม่มีผล ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในความรู้สึกนึกแปลกสภาวะทางการเมือง และความรู้สึกสามารถสัมฤทธิ์ผลทางการเมือง ผู้วิจัยอธิบายว่าการที่ทัศนคติของนักศึกษาเกี่ยวกับความรู้สึกไม่เชื่อมั่นในความสามารถสัมฤทธิ์ผลของระบบในทางการเมือง เปลี่ยนแปลงไปส่วนหนึ่ง เนื่องมาจากความไม่พอใจต่อหน้าที่นักศึกษาได้รับมอบหมายจากพรรคการเมือง

และการที่ทัศนคติทางการเมืองอีก 2 ประการไม่เปลี่ยนแปลงไป อาจเนื่องมาจากทัศนคติทางการเมืองทั้ง 2 ประการหลังนี้ สะท้อนให้เห็นถึงสิ่งที่อยู่ลึกลงไปในโครงสร้างทางจิตวิทยาของบุคคลมากกว่าทัศนคติทางการเมืองธรรมดาอื่นๆ หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นทัศนคติที่มีระดับของความผูกพันกับความเป็นตัวคน (degree of ego - involvement) สูง ดังนั้นความรู้สึกนึกคิดสภาพทางการเมืองและความรู้สึกสามารถสัมฤทธิ์ผลทางการเมือง จึง เป็นทัศนคติที่มีความคงเส้นคงวาและเปลี่ยนแปลงได้ยาก ซึ่งถ้าจะมีการเปลี่ยนแปลงในทัศนคติทางการเมือง ทั้ง 2 ประการนี้ หมายความว่า จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงในส่วนที่สำคัญของระบบความเป็นตัวคน (self system) ของบุคคลนั้นด้วย